

Prag-Data s.r.o.

DATA MANAŽER

příručka uživatele

verze 2000.2

©- PRAG-DATA s.r.o. 1990 – 2000

Jívenská 1271/5, 140 00 Praha 4
tel./fax: 02/64 30 196
Internet: www.pragdata.cz
E-mail: pragdata@login.cz

1. Úvod

PD-Data Manager je autonomní systém pro správu všech aplikací Prag-Data, kromě Podvojného účetnictví. Zajišťuje na uživatelské úrovni údržbu centrálních i lokálních číselníků, přenosových modulů a dalších parametrických souborů, jak v dodávaných informačních systémech typových (Pokladna, Fakturace, Mzdy, MTZ, Sklady, Evidence majetku, Finanční deník, Doprava, Měnové kurzy, Knižní obchod, atd.), tak i zakázkových. Jedná se o univerzální nástroj určený pro správce PD-aplikací.

Jeho rozsah lze operativně nastavit v závislosti na potřebách jednotlivých pracovních stanic, a to i na uživatelské úrovni.

Základní funkce subsystému PD-DM jsou aktualizace údajů (pořizování, opravy, přidávání a rušení), prohlížení a výpis obsahu souborů na obrazovku nebo na tiskárnu, prohlížení a výpis naposledy aktualizovaných údajů a obnova naposledy zrušených údajů. Navíc PD-DM poskytuje řadu dalších služeb.

Způsob řešení zajišťuje vysoký uživatelský komfort, od operátora nejsou vyžadovány žádné hlubší znalosti výpočetní techniky a programování. Z hlediska komunikace se jedná o dialogový systém, kde hlavní prvek volby představují hierarchicky uspořádaná "menu" nabídky jednotlivých činností a průběžná práce s obrazovkou.

Ve všech programových modulech je minimalizováno nebezpečí ztráty dat chybou obsluhy, výpadkem napájení nebo poruchou systému. Ochrana proti zneužití je zajištěna trojí úrovní přístupových hesel.

Úloha je zpracována moderní databázovou technologií a lze ji provozovat na všech počítačích kompatibilních s IBM PC AT.

Systém je dodáván v jednouživatelské nebo v síťové verzi, poznámky k síťovému provozu jsou uvedeny v kapitole 2.5.

2. Základní údaje

Tato kapitola pojednává o technických požadavcích na počítač, instalaci programového vybavení a způsobu obsluhy a údržby systému.

Jedná se o pouhý informativní popis a uživatel uvyklý práci s PC může přejít rovnou k popisu systému v kapitole 4.

2.1. Technické požadavky

Subsystém PD-DM lze provozovat na všech počítačích typu PC AT s operačním systémem MS-DOS verze 3.3 a vyšší nebo WINDOWS95. Nicméně pro příznivou dobu odezvy některých operací doporučujeme minimální konfiguraci v podobě PC 386DX se 4MB operační paměti (8 - 16 MB pro WINDOWS95).

Další podmínky pro konfiguraci počítače:

- a) pevný disk;
- b) grafická karta
- c) tiskárna formátu A4, podpora češtiny (u devítijehličkových tiskáren kompatibilních se standardem Epson zajišťuje dodavatel tuto podporu jako součást dodávky), u jiných typů tiskáren po dohodě s uživatelem; vzhledem ke skutečnosti, že práce tiskárny ovlivňuje do značné míry rychlost zpracování, doporučujeme věnovat výběru tiskárny obzvláštní pozornost a orientovat se na osvědčené výrobce (dobrému standardu odpovídá kupř. tiskárna Epson FX-1170, která prakticky neovlivňuje chod programu při souběžném tisku výstupních formulářů).

Poznámka: Nedoporučujeme nasazení pomalé laserové tiskárny, která většinou nevyhovuje požadavkům na rychlost tisku při běžném styku se zákazníky v reálném čase.

- d) u síťových aplikací je třeba dalšího technického vybavení (síťové karty, propojení kabely, terminátory atd.) a příslušný síťový software (doporučujeme Novell NetWare 4.1 nebo 3.12).

Dodavatel zajišťuje výběr vhodného hardware pro jednouživatelské verze i pro síťové aplikace, včetně základního softwarového vybavení (operační systém, síť).

2.2. Program a jeho instalace

Programy obsluhující jednotlivé databanky úlohy jsou realizovány v databázovém systému FoxPro, verze 2.6 firmy Microsoft, který splňuje nejvyšší nároky na přístup k datům. Jsou dodávány ve zkompilevané podobě a součástí dodávky jsou knihovny nutné pro chod systému, které uživateli zajišťují legální využívání tohoto prostředí (případně i pro jiné programové produkty).

Systém PD-DM instaluje dodavatel a je nepřenositelný na jiné počítače. Vzhledem k této službě je možné s dodavatelem dohodnout i individuální odchylky při konkrétní aplikaci.

2.3. Obsluha

Celý systém je uložen na pevném disku. Mění-li se při práci se systémem obsah datových souborů (při pořizování nebo aktualizaci), je vhodné tyto údaje uchovávat duplicitně. Periodické ukládání kopií databází na diskety se provádí zpravidla na konci pracovní směny. U větších jednouživatelských nebo u síťových aplikací jsou pravidelné zálohy dat prováděny dle požadavků uživatele na dalších pevných discích, disketách, streamerech, ZipDrive apod.

Systém PD-DM pracuje na uživatelské úrovni, obsluha po zapnutí počítače, ev. tiskárny komunikuje se systémem prostřednictvím obrazovky, aniž musí ovládat jakékoli úkony programovacího jazyka nebo operačního systému, pouze formou dialogu mezi nabídkou na obrazovce a odpovědí na klávesnici. V maximální míře jsou ošetřeny chybové stavy výstupů způsobené operátorem.

Systém se spouští buď z hlavního menu některého z ostatních PD systémů, nebo z příkazového řádku operačního systému zapsáním a potvrzením (klávesa <Enter> - viz dále) jména, dohodnutého při instalaci programu, případně volbou z uživatelského menu, pokud počítač slouží k současnému provozu více systémů. Dodavatel provádí na požádání i instalaci do integrovaného prostředí počítače uživatele. Klávesnice se po tomto zavolání automaticky přepne do režimu českého psacího stroje. Přepínání mezi tímto režimem a počítačovou klávesnicí (IBM) zajišťuje kombinace kláves <Alt>+<pravý Shift>. To znamená, že přidržíme klávesu <Alt> a ťukneme klávesu <pravý Shift>. Tímto způsobem postupujeme vždy, kdykoli na nás program vyžaduje stisk kombinace kláves (kupř. kombinace <Ctrl>+<End>).

Klávesnice počítačů mají některé odlišnosti od klávesnic psacích strojů a rovněž některé způsoby zápisu se liší od běžné rutiny. Na některé z nich, které zpočátku působí často obtíže, upozorníme.

Nula a jednička:

Při psaní textu se z nutnosti nebo ze zvyku často zaměňuje jednička velkým "I" a nula velkým "O". Při práci s počítačem je nutno důsledně odlišovat číslice a písmena. V řadě případů počítač odmítne přijmout písmeno místo číslice, protože akceptuje pouze číselný vstup, jako je tomu např. u zadávání data. Jiné údaje jsou blokovány proti záměně číslice nebo proti vložení nesprávného (nepovoleného) znaku programově. Přesto doporučujeme odlišení písmen a číslic důsledně dodržovat.

Písmena:

Z pouhého pohledu na klávesnici je zřejmé, že anglo-americká notace má ve srovnání s českým psacím strojem vyměněnou polohu písmen "Y" a "Z". Počítač odlišuje velká a malá písmena, tj. např. písmena "w" a "W" považuje za znaky, které spolu naprosto nesouvisí. Většina textových vstupů je ale programově ošetřena tak, že počítač akceptuje text nezávisle na tom, zda je napsán velkými nebo malými písmeny. Tzn., že např. položku "CEMENT" identifikuje správně i po zadání "cement" nebo "ceMEnt". Na druhé straně ale považuje mezeru za znak stejné platnosti jako kterýkoliv jiný a při zápisu s překlepem "c ement" tuto položku nenajde.

Shift:

Klávesa <Shift> přeřazuje tisk malých písmen na velká podobně jako klávesa přehazovače na psacím stroji.

Enter:

Klávesa <Enter> ukončuje zápis údaje a přechází k další operaci. Zápis do šablony na obrazovce lze ukončit buď klávesou <Enter> nebo naplněním celé šablony. Např. šablona pro zápis druhu položky má 17 znaků. Při zápisu položky "cement" lze záznam po šesti znacích ukončit bez vyklepávání dalších mezer klávesou <Enter>. Při zápisu číselných údajů zahrnuje šablona často i desetinnou tečku. Pokud nedodržíme při zápisu vzor šablony a zapíšeme údaj včetně desetinné tečky v jiném místě, než je předepsáno, jeho zobrazení se automaticky srovná podle námi zadaného tvaru (není tedy třeba k desetinné tečce pracně odklepávat mezery).

Escape <Esc>:

Klávesa, která umožňuje zrušit právě prováděnou akci (její použití bývá zpravidla jako nápověda uvedeno ve spodním řádku obrazovky). Klávesu nelze použít v případech, kdy jsme začali provádět akci, kterou je již třeba dokončit (kupř. při pronásobování cen a množství). Tyto již provedené kroky je třeba následně zrušit volbou operace mazání z menu.

Pomocí klávesy <Esc> se rovněž můžeme dostat, nalézáme-li se ve spodním příkazovém řádku dialogu, do hlavního menu, aniž bychom se museli napřed vracet do menu lokálního. Tato provolba v rutinním provozu umožňuje dostat se rychle a přehledně k hledané operaci menu.

Desetinná čísla:

Anglo-americká notace používá k oddělení celočíselné a desetinné části reálného čísla nikoliv čárku, jako notace česká, ale tečku. Tuto uzanci je nutno důsledně dodržovat.

Datum:

Tvar datumového údaje je shodný s evropskou zvyklostí, tj. má pořadí den, měsíc a rok (v USA je pořadí měsíc, den, rok). Vstupní údaj je systémově kontrolován na formální správnost a počítač odmítne např. přijmout datum 42/02/91. Rovněž neakceptuje jiné než číselné údaje. Při zápisu data Nového roku je nutno zapisovat i předřazené nuly, tj. 01/01/91.

Korektura:

V modulech oprav datových souborů a při řadě dalších operací je při dialogu obsluhy s počítačem předkládána na obrazovce šablona s minulým textem nebo s pravděpodobnou odpovědí. Pokud operátor požaduje, aby předložený text zůstal beze změny, uloží nezměněnou verzi klávesou <Enter>.

Pohyb kursoru:

Kursor je vlastně blikající ukazovátko, které na obrazovce označuje, kde počítač očekává vstup údaje z klávesnice. Kursorem je možno pohybovat, aniž bychom přepisovali již dříve zapsaný text, pomocí šipek na klávesách v numerické (pravé) části klávesnice při nenumernickém režimu (nesepnutý zámek <NumLock>), u klávesnic počítačů AT pak funkčně shodnými šedými klávesami ve střední části klávesnice, které jsou k tomuto účelu speciálně určeny. Po jednotlivých celých položkách šablony se pak můžeme pohybovat pomocí kláves <Enter> nebo <End> (dopředu), resp. <Home> (vzad).

V případě přetrvávajících potíží při komunikaci s počítačem, doporučujeme navštívit nějaký krátký kurs základní obsluhy počítačů třídy PC.

2.4. Konfigurace systému

Program je dodáván včetně konfigurací operačního systému (config.sys) i pracovního prostředí (config.fp), které zajišťují bezproblémový a rychlý běh systému. V případě potřeby je možno při instalaci dohodnout s dodavatelem potřebné individuální odchylky systémového prostředí (kupř. zavedení českého režimu klávesnice pouze na požádání obsluhy apod.).

U síťových aplikací je konfigurace mnohem rozsáhlejší a její popis přesahuje uživatelský rámec tohoto manuálu.

Základní systémovou konfiguraci provádí dodavatel a je třeba ji odlišit od konfigurace uživatelské, jejíž parametry může uživatel volit samostatně (viz kap. 5.1.3.).

Na hlavním adresáři musí být trvale adresář TEMP.

2.5. Provoz v síti

2.5.1. Běžné zpracování

Program je koncipován tak, aby většinu akcí bylo možné provádět současně na více počítačích. Různí uživatelé tedy vždy mohou stejná data současně prohlížet nebo tisknout s případným zohledněním jejich individuálních kritérií pro výstup. Je však třeba mít na paměti, že zároveň může jiný uživatel data měnit, čímž např. dvě po sobě vytištěné stejné sestavy mohou mít různé hodnoty. Současně lze stejný soubor z více pracovišť i aktualizovat. Ve většině případů si uživatel ani nevšimne, že ještě pracuje někdo jiný, ale výjimečně ke střetům dojít může:

- a) Nezdaří-li se požadovaná akce z důvodu, že současně s daty pracuje jiný uživatel, je o tom uživatel informován a je mu vždy nabídnuta možnost akci zopakovat. Pokud nikdo neprovádí činnosti, které vyžadují sólové zpracování, opakování akce by mělo být úspěšné.
- b) Při opravě stejného záznamu více uživateli najednou jsou uloženy změny toho, který aktualizaci ukončil jako poslední.

- c) Při současném vkládání dat do stejného souboru program zkontroluje jednoznačnost klíče (je-li požadována) a zapíše prázdný záznam s tímto klíčem, aby nemohl být znovu přidělen jinému uživateli. Po vyplnění všech zbývajících údajů je jimi záznam jednorázově doplněn.

Vkládají-li tedy dva současně stejný klíč, podaří se to jenom tomu rychlejšímu a ten druhý buď obdrží zprávu, že již záznam s tímto klíčem existuje.

Rušení záznamů (povoleno pouze správci systému) se provádí tak, že zrušené záznamy jsou napřed pouze označeny k výmazu. Ve zpracování se již neobjeví, ale na disku stále jsou. Tato situace je patrná při opisu souboru, když nesouhlasí počet vytištěných vět s celkovým počtem vět. Skutečný fyzický výmaz musí provést správce systému v době, kdy nikdo jiný nepracuje ve službě "Ozdravení"

2.5.2. Údržbové práce

Tyto činnosti lze provádět pouze tehdy, když nikdo jiný se systémem nepracuje. Jedná se o údržbu systému:

- úklid a návrat souborů
- sehrání souborů
- záloha a obnova souborů
- ozdravení souborů (indexování a fyzický výmaz)
- zrušení souborů

Doporučujeme předem určit čas, ve kterém se tyto akce budou denně provádět. Vznikne-li potřeba takovéto akce, musí správce systému zajistit, aby nikdo nepracoval. Jak to učiní, závisí na možnostech každé konkrétní sítě.

Při nedodržení výše uvedené podmínky se případný pokus o zpracování nesetká s úspěchem.

Jestliže se někdo pokusí o běžné zpracování v době těchto údržbových prací, dostane zprávu, že pracuje kolega, protože se mu nepodaří otevřít potřebné soubory.

2.5.3. Instalace systému v síti

Je nezbytné, aby měl každý uživatel svůj aktuální adresář, ze kterého odstartuje program. Je to proto, že jsou na něm vytvářeny dočasné pracovní soubory a sestavy, směřované do souborů. Vlastní program, tj. modul s příponou ".EXE", může teoreticky být v libovolném adresáři. Doporučujeme, aby byl v aktuálním - to zpracování v síti vyhovuje, neboť síť je v tomto případě mnohem méně zatěžována.

2.5.4. Konfigurace programu v síti

Se zpracováním v síti souvisí parametr "Čekání na přístup", kde si můžete nastavit čas v sekundách, po který se program bude pokoušet zpřístupnit požadovaný soubor. Pracuje-li se souborem kolega způsobem, který neumožňuje sdílení souboru, zpráva o neúspěchu akce se zobrazí až po tomto čase. Do té doby zůstává obrazovka požadované akce beze změny. Parametr musí správce nastavit i s ohledem na zatížení sítě tak, aby v této době program stihl zpřístupnit stejný soubor maximálnímu počtu možných uživatelů. Je třeba brát v úvahu, že i některé běžné akce si pro sebe na okamžik "uzamknou" soubor, takže s ním v daném okamžiku (velice krátkém) může pracovat pouze jeden uživatel. Ostatním je soubor zpřístupněn až po dokončení této výlučné akce - není-li parametr "Čekání na přístup" dostatečně velký, aby umožnil úspěšný pokus o přístup automaticky, bude na uživateli, zda vydá příkaz k dalším pokusům, nebo zpracování přeruší.

3. Způsob komunikace

Program PD-DM je dialogový systém, kde hlavní prvek volby představují hierarchicky uspořádaná MENU nabídky jednotlivých činností a následná práce s obrazovkou.

Volba činnosti v MENU se provádí zadáním příslušné pořadové číslice, písmene nebo stiskem klávesy <Enter> po výběru pomocí šipek pro pohyb kursoru. Návrat z kteréhokoli MENU o úroveň výše se provádí stiskem klávesy <Esc> včetně ukončení práce systému ze základní nabídky režimů zpracování. Návrat na hlavní menu se provádí stisknutím klávesy <F3>. Možnosti voleb jsou vždy zobrazovány ve spodním řádku obrazovky jako nápověda pro uživatele. V dolní části obrazovky se rovněž zjevuje většina informací o prováděné práci systému.

3.1. Hlavní menu

Program je zajištěn uživatelsky nastavitelnými hesly. Každý uživatel by měl mít přiděleno vlastní heslo. Po jeho zadání se zobrazí hlavní menu systému (obr.1).

obrázek 1

Hlavní menu obsahuje nabídku skupin jednotlivých operací, viz obr. 1. Při pohybu kursoru se ve spodním řádku objevuje podrobnější popis submenu, na němž kursor stojí. Toto submenu se podle obsáhlosti úlohy může štěpit do dalších lokálních menu. Jednotlivé operace jsou často řešeny formou doplňujícího dialogu, v němž uživatel specifikuje další jednoznačné volby.

3.2. Zadávání příkazů

V průběhu zpracování se objevují zprávy typu:

- **"Čekejte"** - po dokončení příslušné činnosti zhasnou samy
- **"A/N"** - čekají na vaše rozhodnutí
- **Informativní** - zhasnou po tolika sekundách, kolik je definováno v podmínkách zpracování, nebo po stisknutí klávesy <ENTER>

Zadávání příkazů (v takzvaných čekacích stavech):

Volba z menu

- šipkami nahoru a dolů se pohybujete po menu a stiskněte klávesu <ENTER>, stojíte-li na volbě, kterou chcete zpracovávat
- stiskněte první znak volby
- stiskněte <ESC> pro návrat na minulé menu.

Čekání na řídicí klávesu

- stiskněte jednu z kláves nabídnutých na posledním řádku.

Vstup položky

- zadejte hodnotu položky do vyznačeného pole nebo stiskněte jednu z nabízených kláves.

Zvláštním případem je stav, kdy probíhá **tisk sestavy**. I v tom případě můžete činnost ukončit klávesou <ESC> - nevypínejte během tisku tiskárnu.

3.3. Funkční klávesy

V programu jsou nadefinovány možnosti nejrůznějších akcí pomocí tzv. funkčních kláves (F1-F12), jejichž stručný popis najde uživatel ve spodní části obrazovky, podrobněji jsou popsány v okně nápovědy, které se objeví vždy po stisknutí klávesy <F1>. Standardně k nim patří posun na začátek a konec databanky, posun o stránku nebo po jednotlivých položkách, vyhledání jiné položky atd. Universální klávesou jsou též <ESC> - po jejím stisknutí dojde k ukončení současné činnosti a návrat na minulou činnost a <F3> - po jejím stisknutí dojde k ukončení současné činnosti a návrat na hlavní menu.

Při prvním seznamování se s programem doporučujeme nabídku činností pečlivě sledovat a vyzkoušet.

4. Obsluha programu

4.1. Obecně platné postupy

4.1.1. Výstupní sestavy

Klávesa <F4> slouží jako přepínač pro to, zda se sestava bude okamžitě tisknout, nebo se nejdříve zapíše do souboru na disku.

okamžitý výstup na tiskárnu:

Během tisku se nesmí vypnout tiskárna - došlo by ke ztrátě těch řádků, které jsou již připraveny v její vyrovnávací paměti (ale vše další by bylo OK, včetně součtů).

výstup do souboru:

S pozdější možností prohlížení na obrazovce a tisku. Tisknout se bude od řádku, který je jako první zobrazen na obrazovce. Lze tedy vytisknout libovolnou část sestavy tak, že se nastavíme na řádek, který chceme vytisknout jako první a po vytištění požadované části sestavy tisk přeručíme pomocí klávesy ESC (tisk je přerušen až za okamžik, vytiskne se ještě vše, co je uloženo v paměti tiskárny). Během tisku se ani při této službě nesmí vypnout tiskárna. Soubory sestav program neruší. Pouze v případě požadavků na vytvoření aktuální sestavy stejného jména je soubor po dotazu přepsán. S hotovými sestavami lze pracovat ve službě "Sestavy uložené v souboru". Tisknout lze i po ukončení programu přímo z operačního systému příkazem PRINT. Vytvořený soubor má název s koncovkou TVI.

4.1.2. Hledání daného klíče

Umožňuje rychlý pohyb po souboru. Aktivujeme ho stiskem klávesy <F4> a pak v zobrazeném okně zadáme klíč věty, na kterou chceme skočit - je třeba rozlišovat malá a velká písmena. Skok proběhne okamžitě.

4.1.3. Výběr vět

Pro jednotlivé údaje můžete zadat též jiné kritérium výběru, než od začátku do konce. Aktivuje se stiskem klávesy <F5> před tiskem nebo při prohlížení daného souboru. Zadává se mez od: a do:, přičemž se kontroluje, aby byly vloženy jen povolené znaky (viz. sestavu č.X02). Soubor se nadále bude chovat tak, jakoby existovaly pouze věty těmito mezím odpovídající (včetně). Nevyplněná mez pro danou položku značí, že pro ni výběr nebude nastaven. Pro abecední položku se zadává zleva 1 až 10 znaků a v mezi "do:" může být vyplněn \$. Budou pak vybrány věty, obsahující v dané položce znaky zadané v mezi "od:".

Příklad:

	od:	do:	Vybere:
3.míst.kód:	2	6	200-699
3.míst.kód:	5		500-999
3.míst.kód:		5	000-599
Název	A	A	vše od A nebo a
Název	xy	\$	vše, co obsahuje xy,XY,Xy,xY
Číslo	5.3	10	5.3-10
Datum	01.01.93		vše od roku 1993
Logická	A		vše platné, pravdivé
Textová	A		vše vyplněné

Pozor: Mezera < Číslice < velká písmena = malá písmena

Zrušení výběru:

Takto nastavený výběr platí pro daný soubor po celou dobu zpracování, pokud ho nezměníte volbou "ZRUŠIT NASTAVENÝ VÝBĚR" z úvodního menu výběru. Při výběru nového souboru je případně nastavené kritérium zrušeno automaticky

4.1.4. Textové položky (MEMO)

Pořizování

Rastr pro editaci je k dispozici po stisknutí klávesy <ENTER> v příslušném poli pro vstup. Ostatní způsoby přechodu na jiné pole (šipka,Pgdn,..) rastr nenabídnou, textová položka tedy zůstává beze změny.

Vstup textu pro textovou položku bude uložen, ukončíme-li ho pomocí <CTRL>+<W> a pak dokončíme vstup všech následujících položek. Ukončíme-li vstup textu pomocí <ESC>, zůstane text beze změny. Stisknutí <ENTER> umožní vstup nového řádku textu, máme-li pomocí klávesy <INSERT> přepnuto na mód pro vsouvání textu, lze takto vsunout i řádku. Popis použití ostatních kláves je k dispozici po stisknutí klávesy <F1>.

Prohlížení

Při aktualizaci nebo obnově je textová položka zobrazena po stisknutí <F9>. Při širokém display je třeba kurzorem dojít do textové položky a stisknout <CTRL>+<PageDown>. Při úzkém display není textová položka zobrazována.

Tisk

Tisk textové položky je možný, nastavíme-li to přepínačem <F9>.

Výběr

Do textové položky lze při výběru vyplnit pouze <A> nebo <N>, což značí, že budou vybrány věty, které MAJÍ nebo NEMAJÍ textovou položku vyplněnou.

4.2. Popis jednotlivých činností systému

4.2.1. VÝBĚR souboru

Pomocí této služby vybereme soubor, s kterým si přejeme nadále pracovat. Dokud ho zde nezměníme, můžeme s ním provádět všechny funkce, uvedené dále v kap. 4.2.

4.2.2. POŘIZOVÁNÍ souboru

Slouží ke vstupu většího množství dat. Jednotlivé věty lze přidat i ve službě "Aktualizace souboru". Program po dotazu zruší informace o poslední aktualizaci tohoto souboru.

Není-li uvedeno jinak, můžeme přidat pouze větu s klíčem, který ještě neexistuje! U předem specifikovaných číselníků bude probíhat automatické číslování v případě, když v poli pro vstup poslední položky klíče (většinou "KÓD") zadáme mezery, tj. ihned <ENTER>. I u těchto souborů můžeme vyplnit celý klíč sami.

Při vstupu jednotlivých údajů jsou důsledně prováděny logické kontroly - nelze vložit jiný znak, než je uvedeno ve výstupní sestavě č. X02 - Přehled položek.

V případě, že je položka kontrolována na existenci v jiném souboru, máme možnost hledání v tomto souboru po stisknutí klávesy <F2>. Bude zobrazena věta s kódem rovným nebo nejbližše vyšším, než je uvedeno v kontrolované položce, my se můžeme po kontrolním souboru pohybovat vpřed i vzad a zvolit požadovaný záznam.

Při pořizování souboru můžeme pomocí klávesy <F4> přepínat, zda budou nebo nebudou nabídnuta data z právě vkládané věty v příští větě.

4.2.3. VÝPIS OBSAHU souboru

Vždy máme k dispozici výpis souboru v třídění podle kódu a další položky, v závislosti na konkrétním souboru (nejčastěji názvu) - viz obr. 2. Formu výpisu volíme: "úzký display" - max. 80 znaků s údaji pod sebou (formát odpovídá tiskové sestavě), "široký display" - na jednom řádku je zobrazena celá věta, je-li dlouhá, nevidíme ji celou najednou. Pro výpis samozřejmě můžeme zadat libovolný výběr.

4.2.4. AKTUALIZACE souboru

Tuto službu lze použít k aktualizaci i k prohlížení daného souboru. Věta je zobrazena na obrazovce samostatně, nevejde-li se na jednu obrazovku, pokračuje na další. Plně zde můžeme využívat služby "výběr" a "hledání".

Přidání věty: Pracujeme způsobem, popsaným v kap. 4.2.2., ovšem nemáme možnost opisu z minulé věty.

Zrušení věty: Může ho provádět pouze správce podsystemu. V síti jsou věty pouze označeny, jako zrušené, ale k vlastnímu fyzickému výmazu dojde až při "OZDRAVENÍ souborů" - to způsobuje při výpisu nesoulad mezi počtem vypsaných vět a celkovým počtem vět!

Oprava věty: Platí stejné zásady, jako při pořizování věty, nelze ale opravovat kód - musíme větu zrušit a přidat jinou, s požadovaným kódem.

obrázek 2

4.2.5. VÝPIS ZMĚN souboru, provedených naposledy

Program si pamatuje, jakým způsobem jsme vybraný soubor naposledy měnili a tato služba nám to umožňuje zjistit (viz. obr.3). Říkáme tomu "pomocné informace" a jsou rušeny dvěma způsoby: Buď soubor znovu měníme - před zahájením práce se program zeptá, zda tyto informace opravdu zrušit, nebo přímo službou "Rušení pomocných informací" (viz. kap.5.).

V síti má každý uživatel tyto informace zvlášť - vidí tedy pouze svoje zásahy, a též pouze svoje "pomocné informace" může zrušit (kromě správce).

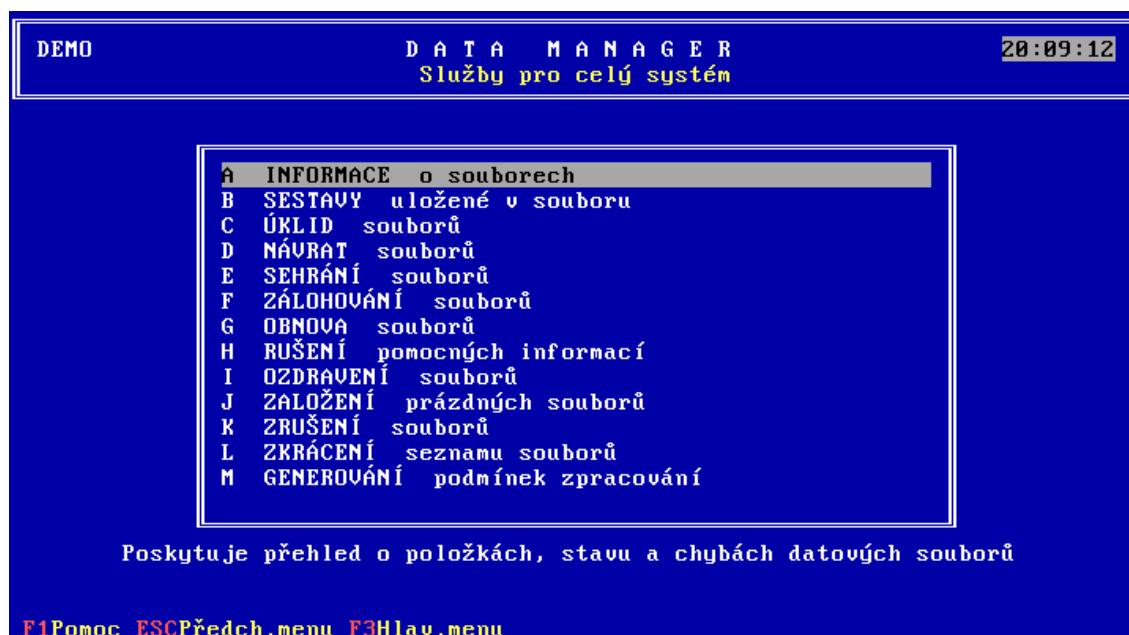
4.2.6. OBNOVA naposledy zrušených vět souboru

Na základě uchovaných "pomocných informací" nám umožňuje obnovit naposledy zrušené věty.

obrázek 3

5. Uživatelské služby

obrázek 4

Značná část služeb je povolena pouze správci podsystemu, v počítačové síti většinou v čase, kdy nikdo jiný se soubory nepracuje - tedy ani v ostatních aplikacích. Program na tuto situaci vždy upozorní.

Zpracování většiny služeb probíhá obdobným způsobem: V přehledu všech souborů označíme pomocí kláves <INSERT>, <F4>, <F5> ty soubory, se kterými chceme pracovat, potom zadáme další požadované údaje (např. cesty) a po potvrzení klávesou <A> je zahájeno vlastní zpracování. Nakonec je opět zobrazeno okno s přehledem souborů a v něm je označeno, jak zpracování dopadlo:

- " - " značí, že požadovaná akce byla v pořádku provedena, v okně je popř. uveden počet vět přidaných, chybných atp.
- " ? " značí, že soubor nebyl na vstupu nalezen
- " * " značí, že soubor nebyl zpracován, protože bylo málo místa na disku, neexistuje požadovaný výstupní adresář, nebo se souborem pracuje kolega v síti.

5.1. INFORMACE o souborech

K dispozici máme informace o souborech, které jsou pomocí PD-DM udržovány. Jejich vzory jsou uvedeny na obr. 5, 6 a 7.

UX7:Informace

Pořad. Číslo	ČÍSELNÍK			INFORMACE O ZMĚNÁCH		
	Název	Poč.vět	Dat.Změny	Druh	Poč.vět	Ze dne
1)	Skupiny sortimentu	20	28.01.96			
2)	Doprava	34	31.08.96	Oprava	1	31.08.96
				Přidání		31.08.96
3)	Zp. úhrady FA došlé	10	15.05.96			
4)	Typ výdeje	3	16.06.96			
5)	Zp. úhrady FA vydané	6	25.05.96			

obrázek 5

UX7:Informace

Pořad. číslo	ČÍSELNÍK	P O L O Ž K A		
		Název	Délka	Obsahuje
1)	Skupiny sortimentu	Kód	3	Kladné číslo-0 des.m.
		Název	29	Libovolné znaky
		Odpis %	6	Kladné číslo-0 des.m.
2)	Doprava	Kód	2	Kladné číslo-0 des.m.
		Název	9	Libovolné znaky
		Pracovní-DXCMD	2	Libovolné znaky
		Pracovní-DXUTV	3	Libovolné znaky

obrázek 6

UX7:Informace

SOUBOR	KÓD (1-15 míst)	D u p	První chybná položka		Chybné polož. celkem
			Název	Druh chyby	
Skupiny sortimentu	0	x			0
Druh hlavičky fakt.	9		Dr.dokladu UC	Neex kód	1
	71		Dr.dokladu UC	Neex kód	1
Definice úč.případů	001		Druh dokladu	Neex kód	4
	026		Kód skupiny	Neex kód	2
	761		Druh dokladu	Nevyplněno	3

obrázek 7

Výpis logických chyb je k dispozici po kontrole zadaných souborů v případě, že se chyby vyskytly. K tomu může dojít pouze zásahem do souborů jiným způsobem, než pomocí Data-Manegeru, který vznik žádné z těchto chyb nedovolí. Chyby se zobrazí po stisknutí klávesy <F4> a pak je lze vytisknout. Ve výpisu jsou pro každý chybný soubor uvedeny kódy chybných vět, popis první chybné položky a celkový počet chybných položek ve větě. V poli "DUP" jsou označeny hvězdičkou duplicitní věty - stejný kód se již vyskytuje, přestože to není povoleno. Při opravě použijeme službu "Aktualizace", kde pomocí klávesy <F4> nalezneme příslušnou větu a opravíme ji.

5.2. SESTAVY uložené v souboru

Jedná se o práci se sestavami, které jsme si dříve vytvořili do souboru, pouze správce pracuje se všemi sestavami, ať je vytvořil kdokoli. Vybereme si nabídky všech sestav, které máme k dispozici sestavu pro:

Zobrazení

Stejná obsluha, jako byla při vytváření sestavy, můžeme ji tedy i vytisknout, ale čekáme na dokončení tisku.

Tisk

Tisk bude probíhat okamžitě. Můžeme ho přerušit stisknutím <F10>. Tisk probíhá vždy od počátku do konce, nečekáme na vytištění, ale můžeme pokračovat v jiné práci s počítačem.

Rušení

Zrušíme soubor, v kterém je zvolená sestava uložena, proto se nám již v dalším zpracování neobjeví. Můžeme zrušit i všechny soubory sestav, s kterými máme právo pracovat, najednou.

5.3. ÚKLID souborů

Standardně vybrané soubory (viz. úvod kap. 5) jsou zkopírovány do zadaného adresáře (nabízí se disketa) včetně všech indexových souborů. Nevejde-li se celý soubor na jednu disketu, soubor se nezkopíruje a my máme dvě možnosti:

- po zajištění podmínek zpracování (výměna diskety, zadání jiné cesty atp.) opakovat zpracování stisknutím <F4>
- použít volbu "Zálohování souborů"

Takto zálohovaný soubor lze dále zpracovávat - záložní disketu můžeme použít např. pro sehrání souborů.

5.4. NÁVRAT souborů

Použijeme, došlo-li k poškození souborů v počítači. Touto službou lze obnovit soubory, které jsme si dříve "uklidili" (viz. 5.3.). Zpracování probíhá způsobem, popsaným v úvodu kap. 5.

5.5. SEHRÁNÍ souborů

K souborům na výstupu budou ze vstupu přihrány věty s kódem, který výstupní soubor neobsahuje. Položky u nich nebudou zkontrolovány, proto doporučujeme službu "Kontrola souborů". Sehrání můžeme použít např. ke sjednocení souborů na více počítačích, které nejsou v síti tak, že vstupem bude disketa pořízená službou "úklid" na jiném počítači.

5.6. ZÁLOHOVÁNÍ souborů

Zálohování slouží pro archivaci velkých souborů, které se nevejdou na jednu disketu. Program sám požádá o další disketu tolikrát, dokud není zálohován celý soubor včetně indexů a je třeba si poznamenat jejich pořadí! Takto zálohovaný soubor nelze dále zpracovávat - záložní disketu můžeme použít pouze pro obnovu.

5.7. OBNOVA souborů

Použijeme, došlo-li k poškození souborů v počítači. Touto službou lze obnovit soubory, které jsme si dříve "zálohovali" (viz. 5.6.). Při obnově program kontroluje, zda diskety vkládáme ve stejném pořadí, jak byly pořízeny. Zpracování probíhá způsobem, popsáním v úvodu kap. 5.

5.8. RUŠENÍ pomocných informací

Pro standardně vybrané soubory budou zrušeny informace o jejich poslední aktualizaci - nepůjde tedy již vypsat naposledy přidané, zrušené a opravené věty ani obnovit naposledy zrušené věty.

Správce ruší informace o práci všech pracovníků, ostatní jen o svojí práci.

5.9. OZDRAVENÍ souborů

Pro standardně vybrané soubory budou znovu vytvořeny indexové soubory a budou fyzicky vynechány zrušené věty - v síti nejsou nikdy rušeny okamžitě, protože by se souborem po relativně dlouhou dobu nemohl nikdo jiný pracovat.

5.10. ZALOŽENÍ prázdných souborů

V této službě se mohou nabídnout ke zpracování i soubory, které v počítači zatím neexistují a v běžném zpracování se tudíž neobjevují (jsou označeny "."). Vybereme-li takovýto soubor, dojde k jeho vytvoření. Vybereme-li však existující soubor, bude vytvořen znovu, tudíž bude prázdný a tato služba vlastně funguje jako zrušení všech vět existujícího souboru! Do takto založeného souboru lze samozřejmě přidat nové věty.

5.11. ZRUŠENÍ souborů

Standardně vybrané soubory budou fyzicky zrušeny a pro běžné zpracování se již ve výběru souborů neobjeví. Lze je však znovu založit - viz. kap. 5.10.

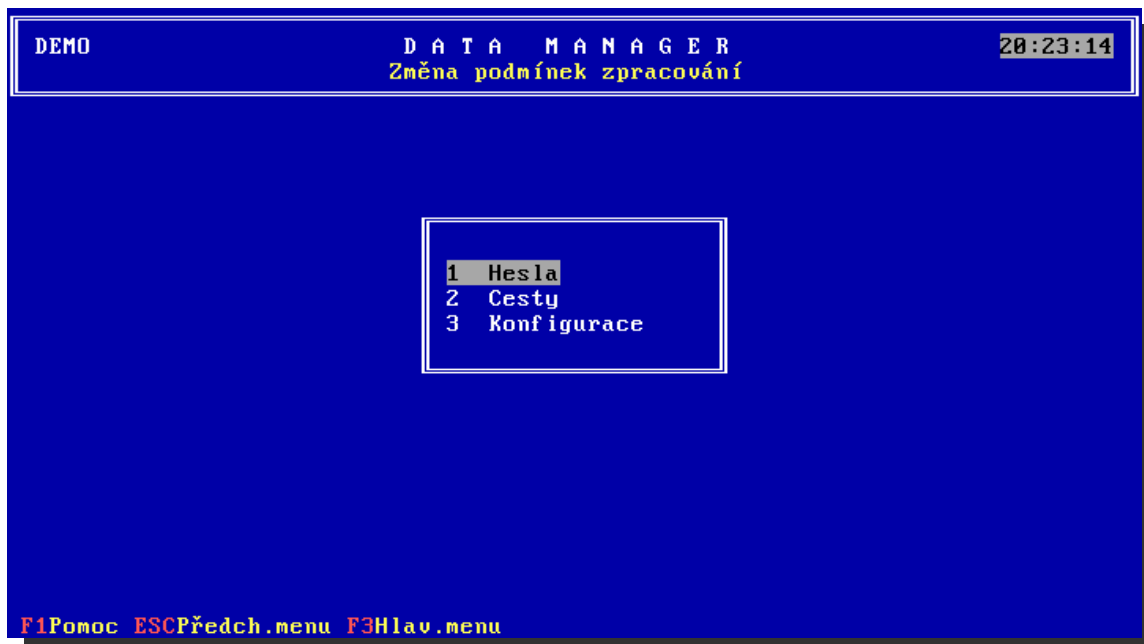
5.12. ZKRÁCENÍ seznamu souborů

Tato služba slouží správci k tomu, aby mohl na různých počítačích zpřístupnit pracovníkům pouze vybranou množinu souborů. Soubory, vynechané ze seznamu, již nelze obnovit jinak, než nahráním řídicích souborů z distribuční diskety (popř. to provede dodavatel). Označení souborů, které budou z nabídky souborů pro další výběry vynechány, probíhá standardním způsobem.

5.13. GENEROVÁNÍ podmínek zpracování

Menu podmínek zpracování se rozpadá do tří dalších podvoleb, jak je patrné z obrázku 8.

První uživatelskou konfiguraci programu provádí při instalaci dodavatel systému se současným zaškolením obsluhy.

obrázek 8

V submenu "1" musí správce systému udržovat hesla pro všechny pracovníky, kteří s ním mohou pracovat. Ke každému heslu jsou přiřazeny následující informace:

TYP PŘÍSTUPU: S ...správce - může všechno
Z ...zpracování - nesmí obnovovat databáze,
měnit konfiguraci atp.
P ...prohlížení - nesmí měnit vůbec nic

ZKRATKA: slouží k zápisu informace o tom, kdo provedl příslušnou akci a k rozlišení pracovních souborů jednotlivých uživatelů

JMÉNO: slouží pouze pro orientaci správci podsystému, program ho nepoužívá

Mezery, malá a velká písmena a diakritická znaménka jsou významná. Celá konfigurace je samozřejmě přístupná pouze na heslo pro správce.

V **submenu "2"** se zadávají cesty k souborům, které Data-manager udržuje. Tyto cesty se vypisují včetně zpětných lomítek (backslash): jedná se o zápis cesty v operačním systému DOS. Konfiguraci provádí dodavatel, pracovník uživatele pouze na základě alespoň minimálních znalostí operačního systému a na vlastní odpovědnost (neodborným zásahem v tomto menu lze totiž systém uvést mimo provoz).

V **submenu "3"** lze zadat:

- *Doba svitu oznámení (sec):*

čas ve vteřinách, po který zůstanou na obrazovce chybová a jiná upozornění.

- *Barevně/černobíle:*

T-barevně, F-černobíle

- *Čekání na přístup (sec):*

čas ve vteřinách, po který se program pokouší zpřístupnit požadovaný soubor (pouze v síti)

- *Předpona záložních souborů:*

zabrání uživatelům, kteří vzpracovávají agendy více firmám, aby zaměnili data, pokud každé firmě přiřadí jinou předponu.

POZOR - neovlivňuje "Úklid" a Návrat", kde se soubory kopírují se svým původním názvem.

6. Ukončení práce

Práci končíme postupným odchodem klávesou <Esc> z jednotlivých podřízených menu až po hlavní nabídku (obrázek 1). Po opuštění tohoto základního menu vypíše program zprávu o skončení práce v prostředí FoxPro a vrátí se do operačního systému.

Při větším množství provedené práce doporučujeme před ukončením běhu programu pořídit záložní kopii (viz kap. 5.).

V síťovém provozu je třeba pracovní stanici před vypnutím odhlásit podle zvyklostí dané sítě.

Práci neukončujeme při krátkých pracovních přestávkách, víme-li, že program nemůže být zneužit.

7. Závěrem

Uživatelská příručka systému PD-DM slouží všem uživatelům systému především jako manuál k nahlédnutí při potížích s obsluhou programu. Díky jednotnému způsobu komunikace je systém autodidaktivní a nevyžaduje detailní studium manuálu. Program je možné od prvního dne používat v reálném čase. V případě potřeby dodavatel poskytuje konzultace a odborné školení.

K vývoji systému bylo použito jazyku FoxPro 2.6 firmy MICROSOFT a softwarové prostředí pro běh systému je součástí dodávky, což odběrateli zajišťuje jeho legální využívání.

Dotazy, na něž uživatel nenalezne v této příručce odpověď, je výrobce programového vybavení připraven zodpovědět na uvedených telefonních číslech, případně při pravidelných osobních konzultacích.